

A GRAMMATICAL CLASSIFICATION OF THE OBJECT IN ROMANIAN LANGUAGE**Adelina Patricia Băilă****PhD. student, Babeş-Bolyai University of Cluj-Napoca**

Abstract: Both in the traditional romanian grammar and the modern one, the classification of the object is done by extra grammatical standards. The designations 'direct object', 'indirect object', 'secondary object' don't mean anything, statistically speaking about the morphosyntactic in the romanian language, and those as 'object of place', 'object of time', 'object of manner' etc. have a purely semantic explanation, not at all grammatical. For this specific reason, in the given article, we aim to realise an exclusively morphosyntactic classification of the object, having regard to, first of all, the relational/syntactical standards, and on the flip side, the morphological ones. More specifically, we will classify the object by the way it subordinates to it's primal term – by the derivation of nouns depending on cases, preposition, adherence or verbal affixes of manner – and by the lexico-grammatical classes by which it expresses it's self.

Keywords: the object, classification, semantic criteria, syntactic criteria, morphological criteria

0. Argument

Atât în gramatica tradițională a limbii române, cât și în cea modernă, clasificarea complementului este făcută după criterii extragramaticale. În GLR, complementul este clasificat astfel: complementele de bază – cel direct, indirect și de agent – și complementele circumstanțiale – de loc, de timp, de mod, de scop, de cauză, instrumental etc.¹ În mod evident, complementele circumstanțiale sunt clasificate strict din punct de vedere semantic. Cât despre complementele de bază, putem afirma că denumirile „complement direct” și „complement indirect” nu exprimă nimic în sens gramatical, iar dacă, cel puțin în cazul celui direct, aveam ca marcă de identificare cazul acuzativ², cel indirect apărea atât în dativ, cât și în acuzativ, cu sau fără prepoziție³. GALR și GBLR vin cu câteva noutăți în ceea ce privește funcția în discuție. Pe de-o parte, noile tratate de gramatică introduc în sfera complementului funcții precum subiectul, numele predicativ, complementul predicativ al obiectului sau predicativul suplimentar⁴, iar pe de altă parte, propun noi tipuri de complemente: secundar, prepozițional, posesiv⁵. Mai mult, gramaticile moderne redefinesc complementul drept o poziție sintactică obligatorie⁶, clasificând astfel circumstanțialele în complemente circumstanțiale (cele care sunt cerute obligatoriu de semantica verbului) și circumstanțiale (care apar facultativ)⁷, și introduc funcția de complement în sfera nominalului⁸, funcție care, în gramatica tradițională, era una de tip atributiv. Or, din punctul nostru de vedere, toate aceste modificări au la bază un criteriu strict semantic, nu unul gramatical. Cu excepția complementelor secundar și prepozițional, care au la bază principiul unicității în sintaxă (deși,

¹ GLR 1966, vol. I, p. 149-150.

² GLR 1966, vol. I, p. 154.

³ GLR 1966, vol. I, p. 163-164.

⁴ Vezi GBLR 2010, unde subiectul, numele predicativ și complementul predicativ al obiectului sunt considerate complemente matriciale (cerute obligatoriu de grila semantico-sintactică a verbului), iar predicativul suplimentar, complement nematricial (cu apariție facultativă).

⁵ GALR 2005, II *Enunțul*, p. 413-417, 438-453, 463-472, GBLR 2010, p. 447-453, 466-475, 498-506.

⁶ GBLR 2010, p. 21-22, 386.

⁷ GBLR 2010, p. 495.

⁸ GBLR 2010, p. 386-389.

din nou, denumirea „complement secundar” nu ne spune nimic din punct de vedere gramatical, mai ales că nu se află în opoziție cu un „complement primar”), restul complementelor sunt clasificate după criteriul obligatoriu vs. facultativ, criteriu ce are la bază sfera semantică a verbului în calitate de termen regent, iar considerarea subiectului ca funcție de tip complement pe lângă verb se bazează, credem noi, pe faptul că verbul-predicat este caracterizat prin autonomie comunicativă și nicidecum pe un criteriu sintactic.

Luând în considerare cele de mai sus, în articolul de față propunem o clasificare exclusiv gramaticală a complementului din limba română, bazându-ne pe două criterii: unul relațional/sintactic, prin care vom avea în vedere mijloacele de subordonare ale complementului față de verb și față de adjectiv, și unul categorial/morfologic, prin care vom urmări clasele lexico-gramaticale prin care se exprimă complementul.⁹

1. Premise

Pentru realizarea unei clasificări categorial-relaționale a complementului, am pornit de la câteva premise pe care le vom expune în continuare.

a) Funcția sintactică reprezintă grupul format dintr-o relație de subordonare (Rs) și un termen subordonat (Ts).¹⁰

b) „Relația sintagmatică interlexematică” este „solidaritatea dintre un sens relațional și un relatem”¹¹; „Relația împreună cu cei doi termeni ai săi – sintagma – constituie **unitatea**, unitatea relațională – și *minimală*, și *maximală* – a nivelului sintagmic.”¹²

2. Clasificarea gramaticală a complementului în limba română

Pentru a realiza o clasificare exclusiv gramaticală a complementului din limba română vom ține cont de două criterii:

a) criteriul relațional/sintactic – aici vom avea în vedere modul în care se realizează relația de subordonare între complement, ca termen subordonat, și termenul său regent; cu alte cuvinte, vom urmări mijloacele de subordonare ale complementului față de termenul său regent;

b) criteriul categorial/morfologic – aici vom avea în vedere clasele lexico-gramaticale prin care se exprimă complementul.

2.1. Clasificarea relațională (sintactică) a complementului în limba română

În limba română, mijloacele de subordonare la nivel intrapropozițional sunt: flexiunea cazuală, acordul (sintagmatic), prepoziția, aderența și afixele verbale de mod. Complementul se poate subordona prin flexiune cazuală, prepoziție, aderență și afixe verbale de mod.¹³

2.1.1. Complementul cazual

Complementul subordonat prin flexiune cazuală este un *complement cazual*. Din punctul nostru de vedere, în limba română avem cinci cazuri: nominativ, acuzativ, genitiv, dativ și vocativ¹⁴, iar complementul se poate subordona prin flexiune cazuală în acuzativ și dativ.

a) Complementul subordonat prin flexiune cazuală în acuzativ se va numi *complement acuzativ*.

Exemple: 1) Nu-*l* cunosc *pe Andrei*.

2) Ana mă învață *germană* de câte ori ne întâlnim.

3) Îmi trăiesc *viața* așa cum vreau eu, nu cum vor ceilalți.

⁹ Clasificarea gramaticală a complementului pe care o propunem aici are drept model clasificarea categorial-relațională a atributului, realizată de lingvistul G. G. Neamțu. Vezi Neamțu 2014 (b), p. 381-416.

¹⁰ Drașoveanu 1997, p. 47.

¹¹ Drașoveanu 1997, p. 29.

¹² Drașoveanu 1997, p. 34.

¹³ Ne referim aici la complementul subordonat verbului sau adjectivului. Nu luăm în considerare „complementul substantivului” (complement exprimat printr-un adjectiv pronominal posesiv și subordonat prin acord unui substantiv) care apare în GBLR 2008, p. 386-389, și pe care noi îl considerăm un atribut adjectival.

¹⁴ Vezi GALR 2005, I. *Cuvântul*, p. 70-71, și GBLR 2010, p. 56, unde se vorbește despre un al șaselea caz, numit „caz direct/neutru”. Pentru argumente care susțin inexistența unui al șaselea caz, vezi Neamțu 2012-2013.

4) Clujul se umple de studenți *toamna*.

b) Complementul subordonat prin flexiune cazuală în dativ se va numi *complement datival*.

Exemplu: 5) *I-am cumpărat Dianei un buchet de levănțică.*

2.1.2. Complementul prepozițional

Complementul subordonat prin prepoziție va fi denumit *complement prepozițional*.

a) Complementul prepozițional în acuzativ

Exemple: 6) Am vorbit *despre problema* lui Andrei toată ziua.

7) Am dansat *cu Alina* toată noaptea.

8) Îmi place să scriu doar *cu stiloul*.

9) Mergem *la mare* duminica viitoare.

10) Îi așteptăm *de la ora* 13 și încă nu au ajuns!

b) Complementul prepozițional în dativ

Exemple: 11) Am acționat *conform planului* tău și totul e mers bine.

12) *Datorită* fie mi-am luat examenul.

c) Complementul prepozițional în genitiv

Exemple: 13) Nu vreau să votez *împotriva* Angelei.

14) *Din cauza* Cristinei mi-am picat examenul.

15) Casa învățătorului se află chiar *în dreapta* școlii.

16) Am ajuns la petrecere *înaintea* Mariei.

Observația 1. Complementul subordonat prin prepoziție și exprimat printr-un substantival poate apărea, în funcție de regimul prepoziției, în cazurile acuzativ, dativ sau genitiv. Totuși, nu vom utiliza denumirea *complement prepozițional acuzativ/dativ/genitiv* pentru a nu se înțelege că respectivul complement s-ar subordona prin două mijloace: prepoziție și flexiune cazuală. Eventual, putem utiliza denumirea *complement prepozițional* cu precizarea *în acuzativ/dativ/genitiv*.

Observația 2. În studii de specialitate recente, prepozițiile cu genitivul sunt considerate „substantive semiindependente”¹⁵. În cazul în care acceptăm această teorie, nu vom mai avea complementul prepozițional în genitiv.

Observația 3. Inventarul prepozițiilor cu dativul variază de la un autor la altul.¹⁶

d) Complement prepozițional

Exemple: 17) Aici vorbim *despre a munci*, nu *despre a chiuli*.

18) Plec *de acasă* înspre Timișoara abia mâine.

2.1.3. Complementul aderent

Complementul care se subordonează prin aderență va fi denumit *complement aderent*.

Exemple: 19) Festivitatea de premiere va avea loc *mâine*.

20) Studentul din Italia vorbește *bine* limba română.

21) Merg *acasă* fiindcă e ziua mamei.

2.1.4. Complement modal

Complementul care se subordonează prin afixe verbale de mod va fi denumit *complement modal*.

Exemple: 22) A învățat a scrie *în* limba română.

23) Vine de la școală *râzând* și *chiuind*.

2.2. Clasificarea categorială (morfologică) a complementului în limba română

În limba română, complementul se exprimă prin următoarele clase lexico-gramaticale: substantiv, pronume, numeral, verb, adverb, interjecție. În funcție de acestea și ținând cont de

¹⁵ Neamțu 2012-2013.

¹⁶ Vezi GLR 1966, vol. I, p. 328, GALR 2005, I. Cuvântul, p. 613 și 628-629, GBLR 2010, p. 324, Neamțu 2008, p. 38.

mijloacele de subordonare a complementului prezentate anterior, realizăm, în continuare, clasificarea categorial-relațională a funcției discutate.

2.2.1. Complementul substantival

a) Complementul substantival acuzativ

- Exemple: 24) *Toamna* se deschid porțile școlilor.
 25) L-am văzut *pe Vlad* la antrenamente.
 26) Mă învață *o poezie* de trei zile încoace.

Observația 4. În articolul de față considerăm că unitățile precum *toamna, noaptea, luna* etc. care exprimă timpul sunt substantive în „acuzativul timpului”.¹⁷

b) Complementul substantival datival

- Exemple: 27) I-am telefonat *Anei*, dar nu *mi-a* răspuns.
 28) Stai *locului* odată!

c) Complementul substantival prepozițional

c1) Complementul substantival prepozițional (în acuzativ)

- Exemplu: 29) Mă întâlnesc *cu Ana* zilnic.
 30) Dansează *de fericită* ce este.

Observația 5. În articolul de față preluăm ideea susținută de G. G. Neamțu, conform căreia elementele „roșie” și „rea” din contextele „*Din roșie* s-a făcut albă.”, „*Plânge de rea* ce e.” sunt substantive (provenite din adjective, cu o conversiune nemarcată prin articol) cu funcție sintactică de complement (în opinia noastră, un complement prepozițional), nu adjective.¹⁸

c2) Complementul substantival prepozițional (în dativ)

- Exemplu: 31) *Datorită părinților* mei am putut studia la facultate.

c3) Complementul substantival prepozițional (în genitiv)

- Exemplu: 32) Nu voi vota niciodată *contra colegei* mele.

2.2.2. Complementul pronominal

a) Complementul pronominal acuzativ

- Exemplu: 33) *Pe ele* nu *le* voi mai vedea niciodată.

b) Complementul pronominal datival

- Exemplu: 34) *Lor le* voi citi povești în fiecare zi.

c) Complementul pronominal prepozițional

c1) Complementul pronominal prepozițional în acuzativ

- Exemplu: 35) Mă gândesc *la tine* în fiecare zi.

c2) Complementul pronominal prepozițional în dativ

- Exemplu: 36) *Grație lui* sunt astăzi ceea ce sunt.

c3) Complementul pronominal prepozițional în genitiv

- Exemplu: 37) A luptat *împotriva lor* și a câștigat.

2.2.3. Complementul numeral

Observația 6. În opinia noastră, numeralul este o clasă lexico-gramaticală autonomă în care are loc opoziția *numeral* (fără alte valori morfologice) vs. *adjectiv numeral*.

a) Complementul numeral acuzativ

- Exemplu: 38) *Pe doi* dintre ei îi cunosc, dar *pe al treilea* nu l-am mai văzut până acum.

b) Complementul numeral datival

- Exemplu: 39) *La trei* dintre elevi le-au dat manuale noi.

¹⁷ Neamțu 2008, p. 57.

¹⁸ Neamțu 2014 (a). Pentru ideea conform căreia exemplele în discuție reprezintă complemente exprimate prin adjectiv, vezi GBLR 2010, p. 325.

c) Complementul numeral prepozițional

c1) Complementul numeral prepozițional în acuzativ

Exemplu: 41) Merg la teatru *cu două* dintre prietenele mele.

c2) Complementul numeral prepozițional în dativ

Exemplu: 42) Mi-am luat examenul *datorită a două* dintre colegele care stăteau lângă mine.

c3) Complementul numeral prepozițional în genitiv

Exemplu: 43) A acționat *împotriva a doi* dintre subalternii săi.

Observația 7. Exemplele cu complement numeral prepozițional în dativ și cu complement numeral prepozițional în genitiv reprezintă construcții corecte și posibile în limba română, dar care astăzi par învechite, nenaturale.

2.2.4. Complementul verbal

a) Complementul verbal prepozițional

a1) Complement infinitival prepozițional

Exemplu: 44) Aici vorbim *despre a munci*, nu *despre a chiuli*.

a2) Complement supinal

Exemplu: 45) Mama l-a trimis *la învățat*, dar el nici nu vrea să audă.

Observația 8. Având în vedere că supinul apare întotdeauna cu prepoziție, elementul „prepozițional” adăugat denumirii „complement supinal” ar fi de prisos.

b) Complementul verbal modal

b1) complement infinitival modal

Exemplu: 46) A învățat *a scrie* și *a citi* în limba română.

Observația 9. Exemplele cu complement infinitival modal sunt corecte și posibile în limba română, dar astăzi par niște construcții învechite, rar utilizate.

b2) complement gerunzial

Exemplu: 47) A plecat de la noi *plângând*.

Observația 10. Deoarece nu am identificat un complement gerunzial prepozițional căruia să i se opună cel modal, propunem denumirea *complement gerunzial* (considerând-o suficientă) pentru complementul verbal modal exprimat prin gerunziu.

Observația 11. În cercetări de sintaxă mai vechi și mai recente¹⁹, verbele la moduri nepersonale au, intrapropozițional, funcția sintactică de *propredicat*²⁰, reprezentând contrageri ale unor propoziții coordonate sau subordonate. E lesne de înțeles că, odată acceptată această perspectivă, nu ar mai putea fi vorba despre existența unui complement verbal modal.

2.2.5. Complementul adverbial

a) Complementul adverbial aderent

Exemplu: 48) Cântă foarte *frumos* la pian!

49) Mihnea este un copil *bine* crescut.

b) Complementul adverbial prepozițional

Exemplu: 50) Pleacă *de acasă* luni și se întoarce abia miercuri.

2.2.6. Complementul interjecțional

a) Complementul interjecțional aderent

Exemplu: 51) A sărit *țup-țup* prin iarbă.

¹⁹ Drașoveanu 1997, p. 248-275, și Neamțu 2012-2013.

²⁰ Conceptul *propredicat* îi aparține lui D. D. Drașoveanu. Vezi Drașoveanu 1997, p. 248.

b) Complementul interjecțional prepozițional

Exemplu: 52) Umblă pe stradă *ca vai* de el.

3. Patru perspective asupra clasificării complementului

Având în vedere clasificarea complementului în gramatica tradițională, noutățile aduse de GALR și de GBLR și clasificarea propusă de noi, redăm, în tabelul de mai jos, o paralelă între cele patru perspective aduse în discuție în articolul prezent.

GLR	GALR	GBLR	Opinia noastră
Complement direct	Complement direct	Complement direct	Complement acuzativ
	Complement secundar	Complement secundar	
Complement indirect	Complement indirect	Complement indirect	Complement datival
	Complement posesiv	Complement posesiv	
	Complement prepozițional	Complement prepozițional	Complement prepozițional
Complement de agent	Complement de agent	Complement de agent	Complement prepozițional
-	Complement comparativ	Complement comparativ	Complement acuzativ
Complement circumstanțial de loc	Circumstanțial de loc	Complement circumstanțial de loc	Complement prepozițional
		Circumstanțial de loc	Complement aderent
			Complement datival
Complement circumstanțial de timp	Circumstanțial de timp	Complement circumstanțial de timp	Complement prepozițional
			Complement aderent
		Circumstanțial de timp	Complement acuzativ
Complement circumstanțial de cauză	Circumstanțial de cauză	Circumstanțial de cauză	Complement prepozițional
Complement circumstanțial de scop	Circumstanțial de scop	Circumstanțial de scop	Complement prepozițional
Complement circumstanțial de mod (propriu-zis, care arată măsura, comparativ)	Circumstanțial de mod	Complement circumstanțial de mod	Complement prepozițional
		Circumstanțial de mod	Complement aderent
Complement circumstanțial instrumental	Circumstanțial instrumental	Circumstanțial instrumental	Complement prepozițional

Complement circumstanțial sociativ	Circumstanțial sociativ	Circumstanțial sociativ	Complement prepozițional
Complement circumstanțial de relație	Circumstanțial de relație	Circumstanțial de relație	Complement prepozițional
			Complement aderent
Complement circumstanțial condițional	Circumstanțial condițional	Circumstanțial condițional	Complement prepozițional
			Complement aderent
Complement circumstanțial concesiv	Circumstanțial concesiv	Circumstanțial concesiv	Complement prepozițional
			Complement aderent
Complement circumstanțial opozițional	Circumstanțial opozițional	Circumstanțial opozițional	Complement prepozițional
Complement circumstanțial cumulativ	Circumstanțial cumulativ	Circumstanțial cumulativ	Complement prepozițional
			Complement aderent
Complement circumstanțial de excepție	Circumstanțial de excepție	Circumstanțial de excepție	Complement prepozițional
			Complement aderent
-	Circumstanțial cantitativ	Complement circumstanțial cantitativ	Complement prepozițional
		Complement aderent	
		Circumstanțial cantitativ	Complement acuzativ
	Circumstanțial consecutiv	Circumstanțial consecutiv	Complement prepozițional
-	-	Circumstanțial de modalitate	Complement prepozițional Complement aderent

Observația 12. Complementul intern, care este amintit în tratatele de gramatică, dar care nu este inclus în nicio clasificare²¹, se încadrează, după părerea noastră, la complementul acuzativ.

Observația 13. Nu am inclus în tabel funcțiile sintactice de subiect, nume predicativ, complement predicativ al obiectului, predicativ suplimentar și complement al numelui, funcții care se găsesc, în GBLR, la capitolul dedicat complementului. Considerăm că o discuție despre aceste funcții ar constitui subiectul unui alt articol și, din rațiuni de spațiu, nu o vom deschide aici, limitându-ne la a preciza, pe scurt, unde se încadrează fiecare dintre acestea în

²¹ GBLR 2010, p. 277.

opinia noastră: subiectul este o funcție sintactică ce nu intră în sfera complementului fiindcă nu se subordonează verbului²², numele predicativ, complementul predicativ al obiectului și predicativul suplimentar se încadrează în sfera atributivului, nesubordonându-se verbului niciuna dintre ele²³, iar complementul numelui reprezintă, de fapt, un atribut (adjectival/substantival/pronominal etc.).

4. Concluzii

Aplicând criteriile relațional/sintactic și categorial/morfologic pentru clasificarea complementului în limba română, am obținut șaisprezece tipuri de complement: complementul substantival acuzativ, complementul substantival datival, complementul substantival prepozițional, complementul pronominal acuzativ, complementul pronominal datival, complementul pronominal prepozițional, complementul numeral acuzativ, complementul numeral datival, complementul numeral prepozițional, complementul infinitival modal, complementul infinitival prepozițional, complementul gerunzial, complementul supinal, complementul adverbial aderent, complementul adverbial prepozițional, complementul interjecțional aderent, complementul interjecțional prepozițional.

Suntem conștienți de faptul că o asemenea clasificare determină reducerea numărului de complemente din gramatica limbii române, dar nu considerăm că acest aspect este unul negativ. De asemenea, ținând cont de noua direcție integratoare a gramaticii limbii noastre, în care morfosintaxa, semantica și pragmatica se află într-o relație de interdependență, propunem și o clasificare semantică a fiecărui tip de complement identificat în articolul prezent, clasificare ce va constitui obiectul cercetărilor noastre viitoare. Totodată, rămâne de studiat modul în care putem aplica principiul unicității²⁴ în sfera complementului, ajungând, eventual, la o redefinire²⁵ a acestuia din punct de vedere sintactic și semantic.

BIBLIOGRAPHY

Drașoveanu 1958 – D. D. Drașoveanu, *Despre natura raportului dintre subiect și predicat*, în CL, III, 1958, p. 175-182.

Drașoveanu 1967 – D. D. Drașoveanu, *Despre elementul predicativ suplimentar*, în CL, XII, 1967, nr. 2, p. 235-242.

Drașoveanu, 1997 – D. D. Drașoveanu, *Teze și antiteze în sintaxa limbii române*, Cluj-Napoca, Editura Clusium.

GALR, 2005 – Valeria Guțu Romalo (coord.), *Gramatica limbii române, I Cuvântul, II Enunțul*, tiraj nou, revizuit, București, Editura Academiei Române.

GBLR, 2008 – Gabriela Pană Dindelegan (coord.), *Gramatica de bază a limbii române*, București, Editura Univers Enciclopedic Gold.

GLR – Alexandru Graur (coord.), *Gramatica limbii române*, ediția a II-a revăzută și adăugită, București, Editura Republicii Socialiste România.

Neamțu 1986 – G. G. Neamțu, *Predicatul în limba română. O reconsiderare a predicatului nominal*, București, Editura științifică și enciclopedică.

Neamțu, 2008 – G. G. Neamțu, *Teoria și practica analizei gramaticale. Distincții și... distincții*, Pitești, Editura Paralela 45.

Neamțu, 2012-2013 – G. G. Neamțu, *Curs de Sintaxa limbii române contemporane*, ținut la Universitatea Babeș-Bolyai Cluj-Napoca, Facultatea de Litere.

²² Drașoveanu 1958, Neamțu 1986, p. 18-23.

²³ Drașoveanu 1967, Neamțu 1986, Neamțu 2012-2013.

²⁴ Drașoveanu 1997, p. 59-72, GBLR, p. 24.

²⁵ Așa cum este enunțat de către D. D. Drașoveanu, principiul unicității nu poate fi aplicat complementelor identificate în acest articol, deoarece într-un exemplu precum *Merg la mare cu părinții mei., la mare și cu părinții* reprezintă două complemente de același fel – substantivale prepoziționale – subordonate aceluiași termen regent – verbului *merg* – și necoordonate între ele.

Neamțu 2014 (a) – G. G. Neamțu, *Observații pe marginea grupării „prepoziție + adjectiv” în română*, în *Studii și articole gramaticale*, Cluj-Napoca, Editura Napoca Nova, p. 289-296.

Neamțu, 2014 (b) – G. G. Neamțu, *O clasificare categorial-relațională a atributului în limba română*, în *Studii și articole gramaticale*, Cluj-Napoca, Editura Napoca Nova, p. 381-416.